

**Průběh trestního řízení
dokazování, zvláštní způsoby dokazování,
rozhodnutí**

Marek Fryšták

katedra trestního práva

Stadia trestního řízení

- představují jednotlivé časové úseky, v nichž OČTŘ a další subjekty plní své úkoly (povinnosti) a vykonávají svá práva s cílem dosáhnout účelu trestního řízení
- předsoudní stadia x soudní stadia - § 12/10 TrŘ
 1. předsoudní
 - přípravné řízení
 - postup před zahájením trestního stíhání – slangově označováno jako prověřování - fakultativní
 - postup po zahájení trestního stíhání/vyšetřování – obligatorní
 - 2. soudní
 - předběžné projednání obžaloby – fakultativní
 - hlavní líčení - obligatorní
 - řízení o opravných prostředcích - obligatorní
 - vykonávací řízení - obligatorní
- stadium není totožný pojem jako fáze (nezaměňovat), fáze představuje vnitřní členění stadia např. stadium přípravného řízení, fáze prověřování

Předsoudní stadia

- jeho účelem je prověřit podezření ze spáchaní trestného činu a opatřit podklad pro podání obžaloby, nebo není-li důvod pro podání obžaloby, slouží jako podklad pro jiné rozhodnutí státního zástupce ve věci samé
- přípravné řízení (prověřování a vyšetřování)
 - standardní přípravné řízení - § 158/3 až § 158b TrŘ (prověřování), § 160 až § 167 TrŘ (vyšetřování); v jeho rámci se důkazy neprovádí
 - rozšířené přípravné řízení - § 158/3 až § 158b TrŘ (prověřování), § 168 až § 179 TrŘ (vyšetřování); v jeho rámci se důkazy provádí
 - zvláštní ustanovení o vyšetřování některých trestných činů
 - zkrácené přípravné řízení, § 179a až § 179h TrŘ; koná se v tzv. bagatelních věcech (horní hranice TOS do 5 let) s lhůtou skončení do dvou týdnů od sdělení podezření

Policejní orgán

- jde o legislativní zkratku vymezenou v § 12/2 TrŘ - útvary nebo pověřené orgány
 - primárně P ČR (primární policejní orgán) + GIBS, VP, VS, BIS, UZIS, VZ (sekundární policejní orgán)
- policejní orgán je oprávněn konat obecně prověřování
 - konkrétní útvary a pověřené orgány jsou stanoveny konkrétními právními předpisy upravujícími činnost subjektů v postavení policejního orgánu, resp. interními akty řízení

Státní zástupce

- v přípravném řízení tzv. dominus litis
 - orgán činný v trestním řízení
 - povinnost stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví (zásada legality)
 - odpovídá za zákonnost průběhu přípravného řízení
 - dozor v přípravném řízení - § 174 TrŘ
 - dávat závazné pokyny
 - vyžadovat spisy, dokumenty atd.
 - výlučná návrhová oprávnění - např.
 - návrh na vydání k příkazu o provedení domovní prohlídky (§ 83/1 TrŘ)
 - návrh na vydání příkazu k provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88/2 TrŘ)

- výlučná rozhodovací oprávnění - zajištění nároku poškozeného - § 47 TrŘ
 - zajištění majetku
- vydání meritorních rozhodnutí
 - zastavení trestního stíhání - § 172 TrŘ
 - přerušování trestního stíhání - § 173 TrŘ
- vyjma rozhodnutí uvedených v § 146a TrŘ rozhoduje o stížnostech do rozhodnutí policejního orgánu
- vypracovává a podává obžalobu, návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu

Soud v přípravném řízení

- k provádění úkonů v přípravném řízení je příslušný okresní soud, v jehož obvodě je činný státní zástupce, který podal příslušný návrh (§ 26/1 TrŘ)
- soud, u něhož státní zástupce podal návrh, se stává příslušným k provádění všech úkonů soudu po celé přípravné řízení, pokud nedojde k postoupení věci z důvodu příslušnosti jiného státního zástupce činného mimo obvod tohoto soudu (§ 26/2 TrŘ)
- Pl. ÚS 4/2014 z 19.4.2016 - pokud příslušný návrh podává státní zástupce krajského nebo vrchního státního zastupitelství, je třeba aplikovat obecnou úpravu místní příslušnosti soudů v trestním řádu a místní příslušnost okresního soudu určit podle kritérií stanovených v § 18 TrŘ, tj. z množiny okresních soudů, v jejichž obvodech krajské nebo vrchní státní zastupitelství působí, zvolit ten, jehož místní příslušnost těmto kritériím odpovídá

Úkony soudu v přípravném řízení

- ustanovení obhájce obviněnému (§ 39/1 TrŘ)
- rozhodování o vzetí obviněného do vazby (§ 68 a 73b/1 TrŘ)
- vydání příkazu k zatčení obviněného (§ 69/1 TrŘ)
- vydání příkazu k zadržení podezřelého (§ 76a/1 TrŘ)
- vydání příkazu k domovní prohlídce (§ 83/1 TrŘ)
- vydání příkazu k prohlídce jiných prostor a pozemků (§ 83a/1 TrŘ)
- nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu (§ 88/1, 2 TrŘ)

- nařízení vydání údajů o telekomunikačním provozu (§ 88a/1 TrŘ)
- rozhodování o uložení předběžného opatření (§ 88m/3 TrŘ)
- účast při provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu spočívajícího ve výslechu svědka nebo v rekognici (§ 158a TrŘ)

Postup před zahájením trestního stíhání – prověřování

- policejní orgán je oprávněn dle § 158 TrŘ např.
 - vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů
 - vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky
 - obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály
 - zadržet osobu podezřelou
 - provádět ohledání místa činu

Postup po zahájení trestního stíhání – vyšetřování

- § 161/2 TrŘ - není-li uvedeno jinak, vyšetřování konají útvary P ČR
 - GIBS – TČ spáchané příslušníky P ČR, VS a celníky + zaměstnanci těchto subjektů v souvislosti s plněním jejich pracovních úkolů
 - státní zástupce - TČ spáchané příslušníky GIBS, BIS, UZIS, VP, VZ
 - kapitán lodi při dálkových plavbách - TČ spáchané na této lodi
 - vojenská policie - např. TČ příslušníků ozbrojených sil spáchané při plnění úkolů v zahraničí (zahraniční mise)
- trestní stíhání se souhlasem poškozeného - § 163, § 163a TrŘ – výjimka ze zásady legality

Soudní stadia

Předběžné projednání obžaloby

- předběžné projednání obžaloby - jeho účelem je, aby se do trestního řízení dostaly pouze věci, které tam patří; § 185 a násl. TrŘ
 - věc patří do příslušnosti jiného soudu
 - zastavení trestního stíhání
 - přípravné řízení nebylo provedeno podle zákona
 - ve věci nejsou v potřebném rozsahu objasněny všechny okolnosti
 - nařízení hlavního líčení
- samosoudce předběžné projednání věci neprovádí, ale obžalobu má povinnost „přezkoumat“ ve výše uvedeném duchu

Hlavní líčení

- § 196 a násl. TrŘ
 - nejdůležitější stadium trestního řízení, ve kterém se rozhodují otázky viny, trestu a další otázky

- počátek hlavního líčení
 - sdělení věci, která bude projednávána
 - zjištění přítomnosti osob - SZ, obžalovaný, obhajoba, svědci, znalec, tlumočník

 - lze konat v nepřítomnosti obžalovaného, pokud lze věc spolehlivě rozhodnout i bez něho
 - nelze konat v nepřítomnosti obžalovaného v případě vazby, VTOS, TČ s horní hranicí převyšující 5 let - obžalovaný se může práva účasti vzdát

 - přednesení obžaloby
 - práva poškozeného a zúčastněné osoby

- provádění dokazování
 - tzv. procesní rovnost zbraní, tj. státní zástupce má shodná práva a povinnosti jako obžalovaný (a naopak)
- závěr hlavního líčení
 - závěrečná řeč státního zástupce a dalších osob (obžalovaný, obhájce, poškozený, zmocněnec poškozeného)
 - právo na poslední slovo obžalovaného
- rozhodnutí v hlavním líčení - nejčastěji rozsudek
 - odsuzující, zprošťující

Řízení o opravných prostředcích

- jeho bezprostředním účelem je náprava konkrétního ne/pravomocného rozhodnutí v zájmu procesních stran
- vady skutkové (error in facto) - skutková zjištění
- vady právní (error in iure) - právní kvalifikace
- vady procesního postupu (error in procedendo) - „nezákonný“ průběh trestního řízení

Druhy opravných prostředků

- řádné opravné prostředky
 - stížnost do usnesení (§ 141 a násl. TrŘ)
 - odvolání (§ 245 a násl. TrŘ)
 - odpor do trestního příkazu (§ 314g TrŘ)
- mimořádné opravné prostředky
 - dovolání (§ 265a a násl. TrŘ)
 - obnova řízení (§ 277 a násl. TrŘ)
 - stížnost pro porušení zákona (§ 266 a násl. TrŘ)

Zásady opravného řízení

- princip apelace - zruší, odstraní vady a rozhodne
- princip kasace - zruší a vrátí
- zákaz reformace in peius - zákaz změny k horšímu
- beneficium cohaesionis - dobrodiní v souvislostech

- úplný revizní princip - např. stížnost
- omezený revizní princip - např. odvolání
- účinek devolutivní - rozhodnutí o opravném prostředku se přenáší na jiný (zpravidla nadřízený) orgán
 - autoremedura - orgán, který rozhodnutí vydal, sám vyhoví opravnému prostředku (stížnost) a původní rozhodnutí změní
- účinek suspenzivní - odkladný účinek rozhodnutí

Vykonávací řízení „exekuce“

- směřuje k zajištění výkonu jednotlivých uložených trestů a ochranných opatření a jeho účelem je nucené uskutečnění obsahu rozhodnutí příslušného orgánu činného v trestním řízení; § 315 TrŘ
- účelem trestního řízení je nejen odhalení trestných činů, jejich pachatelů a jejich spravedlivé potrestání, ale taktéž zajištění výkonu rozhodnutí
- zásada bezodkladnosti výkonu
 - odklad výkonu – výkon trestu by ohrozil život nebo zdraví, těhotná žena, matka novorozeného dítěte (do 1 roku po porodu)
- zásada nepřerušitelnosti (kontinuita) výkonu
 - přerušeni výkonu - těžká nemoc

- zásada korespondence výkonu obsahu rozhodnutí, jehož se výkon dotýká
 - podmíněné propuštění z výkonu TOS po vykonání určité doby (§ 88 TrZ)
 - upuštění od výkonu TOS - § 327 TrŘ
 - odsouzený bude předán na základě extradice (mimo EU) nebo EZR (v rámci EU) nebo vyhoštěn
 - onemocněl nevyléčitelnou životu nebezpečnou nemocí (duševní nemocí)

- zásada výchovného vlivu výkonu
 - účel trestu

- zásada kontroly výkonu
 - oprávnění státního zástupce KSZ, v jehož obvodu je trest vykonáván

Řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu

- řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Ústavního soudu - jeho účelem je náprava ústavnosti porušené nezákonným rozhodnutím nebo zákaz provádět jiné nezákonné zásahy orgánu veřejné moci; § 314h a násl. TrŘ
- jeho typickým projevem je zásada kontinuity řízení, tj. v řízení pokračovat v tom stadiu, které bezprostředně předcházelo vydání zrušeného rozhodnutí
- nezbytnost respektovat obsah zrušovacího nálezu

Dokazování v trestním řízení

- v TrŘ upravený postup OČTŘ, jehož úkolem je umožnit těmto orgánům poznat skutečnosti důležité pro jejich rozhodnutí (čl. 2/3 Úst., čl. 2/2 LZPS)
- v trestním stíhání je v nezbytném rozsahu třeba dle § 89/1 TrŘ dokazovat zejména:
 - zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin
 - zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek
 - podstatné okolnosti, mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu
 - podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele
 - podstatné okolnosti, umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení
 - okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání

- v trestním řízení se nedokazují např.
 - právní předpisy České republiky uveřejněné nebo oznámené ve Sbírce zákonů, Sbírce mezinárodních smluv a Ústředním věstníku EU, protože soud právo zná („iura novit curia“) - neplatí u cizozemských právních norem mimo EU, ty se dokazovat musí
 - skutečnosti, o nichž bylo rozhodnuto způsobem závazným pro OČTŘ - např. otázka osobního stavu - neplatnost manželství, rozvod, určení otcovství
 - skutečnosti, které se podle ustálených pravidel považují za pravdivé, pokud o nich nevznikne pochybnost - např. v červenci kolem 20.00 hodiny je světlo; pokud je o této skutečnosti pochybnost, musí být předmětem dokazování

- mezi základní zásady dokazování patří zejména – viz přednáška ze 2.3.2020
- zásada zjišťování skutkového stavu bez důvodných pochybností - § 2/5 TrŘ
- zásada vyhledávací - § 2/5 TrŘ
- zásada volného hodnocení důkazů - § 2/6 TrŘ
- zásada ústnosti - § 2/11 TrŘ
- zásada bezprostřednosti - § 2/12 TrŘ

Rozdělení důkazů

- 1. podle vztahu k obvinění na důkazy usvědčující a ospravedlňující
- úlohou OČTŘ je objasňovat, a to i bez návrhu stran, stejně pečlivě důkazy svědčící ve prospěch i neprospěch obviněného
 - některý důkaz může mít za určitých okolností povahu důkazu usvědčujícího a za jiných ospravedlňujícího
 - důkaz předložený za účelem usvědčení obviněného se může během procesu dokazování změnit v důkaz ospravedlňující nebo naopak
- obviněný nesmí být jakkoliv donucován, aby aktivně poskytl OČTŘ důkaz/důkazní prostředek, který ho usvědčuje
 - nemo tenetur se ipsum accusare; privilege against self-incrimination (nikdo není povinen sám sebe obviňovat) - každý má právo odepřít výpověď, jestliže by jí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě

- 2. podle vztahu pramene zpráv k dokazované skutečnosti na důkazy původní (bezprostřední) a odvozené (prostředné/zprostředkované)
- původní důkaz - vychází z bezprostředního pramene
 - např. výpověď svědka o skutečnostech, které osobně viděl, nebo originál listiny
- odvozený důkaz – vychází z pramene prostředního (zprostředkovaného)
 - např. výpověď svědka o skutečnostech, které sám nevnímal a reprodukuje jen to, co slyšel, nebo kopie listiny
 - odvozenost v sobě skrývá nebezpečí zkomolení skutečnosti, která je předmětem dokazování
 - důkazy odvozené nejsou méněcenné
 - na základě nich lze zjistit důkazy původní; např. vyslýchaný svědek uvede, že informace má od osoby, která byla očitým svědkem určité události

- 3. podle vztahu důkazu k dokazované skutečnosti na důkazy přímé a nepřímé
- přímý důkaz - přímo potvrzuje nebo vyvrací skutečnost, která je předmětem dokazování
 - výpověď svědka, který uvádí, že viděl obviněného, jak vystřelil na poškozeného
- nepřímý důkaz - dokazuje sice skutečnost jinou, ale přesto takovou, ze které je možno usuzovat, zda se skutečnost, která je předmětem dokazování, stala, či nestala
 - nepřímý důkaz tedy objasňuje dokazovanou skutečnost pomocí jiné skutečnosti, která k ní má jen nepřímý vztah
 - výpověď, kdy svědek pouze uvádí, že tuto osobu viděl na místě, kde byl poškozený zastřelen, ale neviděl ji střílet
 - nepřímé důkazy musí tvořit soustavu, tj. řetěz složený ze vzájemně souvisejících článků, které jsou v souladu jak mezi sebou, tak i s dokazovanou skutečností
 - dokazování je snazší pomocí přímých důkazů než nepřímých, nikde není stanoveno, kolik nepřímých důkazů potřebuji, ale musí tvořit uzavřený řetězec

Vztah přímých a nepřímých důkazů IV. ÚS 1098/15

- teorie i praxe připouští pro účely uznání viny důkazy přímé a nepřímé
- přímé jsou ty, které přímo směřují k hlavní skutečnosti, resp. k vině nebo nevině obviněného, zatímco nepřímými se dokazuje vedlejší skutečnost, ze které lze usuzovat na skutečnost hlavní nebo slouží na doplnění důkazů přímých
- jinak řečeno, nepřímý důkaz, k tomu, aby byl použitelný ve vztahu k vině obviněného, potřebuje další, zprostředkující skutečnost
- nepřímé důkazy nejsou ve vztahu k přímým a priori podřadné
- nepřímými důkazy je možno prokázat vinu stejně jako důkazy přímými, ovšem za podmínky, že vzájemně propojený, nepřerušovaný, resp. uzavřený řetězec těchto důkazů jinou alternativu, než vinu nepřipouští
- za této podmínky soud může výrok o vině opřít jen o nepřímé důkazy

Zvláštní způsoby dokazování

- § 89/2 TrŘ demonstrativní výčet důkazních prostředků – „...zejména...“
 - lze doplnit dalšími, v zákoně nezmíněnými
- od 1.1.2002 konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce a prověrka na místě
- jsou aplikační praxí již po desetiletí využívány a soudní judikaturou akceptovány jako další důkazní prostředek, ale do 1.1.2002 nebyly upraveny v trestním řádu, pouze v teorii a judikatuře
 - mají úzký vztah ke kriminalistice, jelikož se jedná fakticky o kriminalistické metody (proto se jim vlastně říká „zvláštní“)
- pro zvláštní způsoby dokazování platí ustanovení týkající se procesního postavení obviněného a svědka – pokud mám tedy právo odmítnout vypovídat, nemůžu být nikterak nucen, abych se úkonu účastnil (viz předchozí seminář o dokazování) + pokud k tomu dojde, nelze úkon provést
- o úkonu se provádí video či fotografická dokumentace, např. že svědek ukázal na konkrétní osobu (pachatele) atd.

Konfrontace - § 104a TrŘ

- postavení osob tzv. tváří v tvář, který již byly dříve vyslechnuty ve svém procesním postavení a jejich výpovědi navzájem nesouhlasí
- je to dost o psychice, jelikož předpokládám, že když uvidím druhou stranu tak se tzv. „zlomím“ a uvedenu např. pravdivé skutečnosti; ne vždy se to ale v praxi podaří (jsem tvrdák...)
- probíhá zásadně v řízení před soudem, dříve pouze tehdy, když rozpory nelze odstranit jinak a to např. opakovaným výslechem, předestřením výpovědi druhé osoby atd.

– lze konfrontovat

- dva obviněné
- dva svědky
- svědka a obviněného

– nelze konfrontovat

- svědka, jehož totožnost se utajuje (§ 55/2 TrŘ – svědkovi nebo osobě jemu blízké hrozí újma na zdraví...) - tam je to logické, když má být utajena jeho totožnost, jak ho můžu vidět
- osobu mladší 18 let zcela výjimečně - šetření práva mladistvého
- poškozeného mladšího osmnácti let s obviněným v případě trestných činů proti lidské důstojnosti a v sexuální oblasti - zbytečně nevyvolávat nepříjemné situace způsobené trestným činem

Rekognice - § 104b TrŘ

- koná se tehdy, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný nebo svědek znovu poznal osobu nebo věc a určil tím jejich totožnost
- při výslechu např. svědek provedl dosti nekonkrétní popis osoby pachatele, ale uvedl, že kdyby tuto osobu znovu viděl, že ji pozná nebo např. když tato osoba promluví, že by poznal její hlas atd.
- poznávající a poznávaná osoba se nesmí bezprostředně setkat
 - bohužel v praxi občas nešvar, že poznávající osoba jde po chodbě a policejní orgán jí sdělí, aby věnovala pozornost tomu, co sedí na chodbě nebo stojí na druhém konci chodby
 - taková rekognice již nemá smysl, protože osoba může být ovlivněna tím, co viděla
- po provedení rekognice se osoba znovu vyslechne k odstranění dřívějších rozporů ve vztahu k výsledkům rekognice

- rekognice s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů
- rekognice za přítomnosti svědka utajeného dle § 55/2 TrŘ jen tehdy, je-li tento poznávající osobou
- podle charakteru předváděných objektů
 - rekognici osob živých i mrtvých, případně částí mrtvol
 - rekognice věci movitých, nemovitých, živých nebo mrtvých zvířat
- podle způsobu předvádění objektů
 - rekognice in natura
 - rekognice podle fotografií

- rekognice in natura
 - poznávaná osoba se ukáže mezi nejméně třemi dalšími osobami
 - volba místa
 - stejné vzezření, hlas - vycházíme z toho, co se poznávající osoba pamatuje a jak osobu popsala
- rekognice podle fotografií
 - lze provést jen tehdy, pokud nelze provést rekognici in natura
 - rekognice podle fotografií nesmí bezprostředně předcházet rekognici ukázkou osoby
 - poznávaná osoba se ukáže mezi nejméně třemi dalšími osobami

Vyšetřovací pokus - § 104c TrŘ

- koná se
 - mají-li být pozorováním v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách prověřeny nebo upřesněny skutečnosti zjištěné v trestním řízení - fakticky se o něco „pokoušíme“ tím, že tyto podmínky měníme, jde vlastně o experiment
 - cílem je zjištění nových skutečnosti důležitých pro trestní řízení
 - mohl svědek vidět na určitou vzdálenost pachatele
 - mohlo být slyšet výstřel
 - lze do předmětné obálky vložit určité množství bankovek nominální hodnoty 5.000,- CZK atd.

– nekoná se

- jestliže to je vzhledem k okolnostem případu nebo osobě podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka nevhodné - hrozí násilné, agresivní či jiné nevhodné chování
- nelze-li experimentální podmínky znovu navodit
- lze-li účelu vyšetřovacího pokusu dosáhnout jinak (subsidiarita)
- okolnosti případu – hrozí možnost výbuchu, ohrožení života a zdraví zúčastněných osob, agresivní chování zúčastněné osoby
- jinak - např. opětovným výsledkem osoby nebo konfrontací
- vyšetřovací pokus s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů, pokud zde není střet zájmů mezi rodiči a osobou mladší 18. let

Rekonstrukce - § 104d TrŘ

- koná se
 - má-li být obnovením situace a okolnosti, za kterých byl trestný čin spáchán nebo které k němu mají podstatný vztah, prověřena výpověď podezřelého, obviněného, spoluobviněného, poškozeného nebo svědka - nejde tedy o experiment, ale navození toho, jak to dle doposud zjištěných skutečností bylo – fakticky opakují spáchání trestného činu za stejných podmínek, k jakému k němu došlo
 - jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci (subsidiarita)
- v praxi se v rámci rekonstrukce uskutečňuje jeden či více vyšetřovacích pokusů (experiment)
- rekonstrukce s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů, pokud zde není střet zájmů mezi rodiči a osobou mladší 18. let

Prověrka na místě - § 104e TrŘ

- koná se
 - je-li zapotřebí za osobní přítomnosti podezřelého, obviněného nebo svědka doplnit nebo upřesnit údaje důležité pro trestní řízení, které se vztahují k určitému místu, kde šlo ke spáchání trestného činu
 - např. určení vykradených chat v chatové oblasti; vykradl jsem několik chat, ale nevím konkrétně jaké, kdybych to místo viděl, dokázal bych je identifikovat
- na rozdíl od vyšetřovacího pokusu nemá experimentální charakter
- prověrka na místě s osobou mladší osmnácti let probíhá v režimu § 102 TrŘ
 - přítomnost OSPODu nebo jiné osoby mající zkušenosti s výchovou mládeže, případně rodičů, pokud zde není střet zájmů mezi rodiči a osobou mladší 18. let

Rozhodnutí v trestním řízení

- rozhodnutí je nejdůležitější procesní úkon OČTŘ
- jde o individuální právní akt OČTŘ, kterým se jménem státu
 - konstituují práva nebo povinnosti
 - deklaruje existence či neexistence právně významné skutečnosti
- rozsudek, trestní příkaz, usnesení, rozhodnutí svého druhu

Rozsudek - § 120 a násl. TrŘ

- rozhodnutí ve věci samé - § 225 a násl. TrŘ
- rozsudek po úvodních slovech "Jménem republiky" musí obsahovat
- označení soudu, o jehož rozsudek jde, i jména a příjmení soudců, kteří se na rozhodnutí zúčastnili
 - úplný název, tj. stupeň sídlo, resp. pobočka
 - funkční označení včetně akademického titulu
 - nikoliv náhradní předseda senátu a náhradní přísedící

- den a místo vyhlášení rozsudku
 - přezkoumání toho, zda v daném okamžiku rozhodoval věcně a místně příslušný soud
 - přezkum toho, zda v postupu soudu nejsou průtahy
- výrok rozsudku s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito
 - výrok musí být konkrétní, jasný a nesmí vzbuzovat pochybnost o vůli soudu

- výrok o vině

- věta skutková - popis skutku, který musí být vymezen tak, aby nemohl být zaměněn se skutkem jiným

- věta právní - právní kvalifikace dle příslušného ustanovení TrZ

- výrok o trestu

- zákonné pojmenování ukládaného trestu s uvedením příslušného zákonného ustanovení, podle kterého je trest ukládán

- výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení
 - uložení povinnosti k náhradě
 - stanovení úroků z prodlení, pokud je poškozený požadoval a doba, od které se tyto počítají
- odůvodnění
 - odůvodnění by mělo být vždy v takovém rozsahu, aby bylo přezkoumatelné

- poučení o opravném prostředku
- obviněný musí být v rozsudku označen údajem svého jména a příjmení, dne a místa narození, svého zaměstnání a bydliště, popřípadě jinými údaji potřebnými k tomu, aby nemohl být zaměněn s jinou osobou
 - hodnost obžalovaného a útvar, jehož je příslušníkem
 - těmito jinými potřebnými údaji může být např. rodné číslo, přezdívka nebo u žen příjmení za svobodna

Porada o rozsudku - § 126 TrŘ

- hlasování o vině,
 - zda se stal skutek, pro který je obřalovaný stíhán
 - zda tento skutek má všechny znaky některého trestného činu
 - zda tento skutek spáchal obřalovaný
 - zda je obřalovaný za tento skutek trestně odpovědný atd.
- v případě pozitivního závěru o vině se přikročí k hlasování o trestu

Vyhlášení rozsudku - § 128 TrŘ

- rozsudek je třeba vždy vyhlásit (§ 128/1 TrŘ) a vyhlašuje se veřejně (§ 200/2 TrŘ) předsedou senátu
 - z důvodu např. hlasové indispozice může vyhlásit i jiný člen senátu
- vyhlašuje se plné znění výroku, podstatná část odůvodnění a poučení o opravném prostředku
- vyhlašuje se zpravidla po skončení jednání, není-li to možné, je odročení nejdéle o tři dny
 - vždy musí vyhlásit senát ve stejném složení, ve kterém rozhodoval (zásada bezprostřednosti, resp. neměnitelnosti)

Vyhotovení rozsudku - § 129 TrŘ

- do pěti pracovních dnů
 - v řízení před okresními soudy a ve vazebních věcech v řízení před krajskými soudy jako soudy druhého stupně („odvolacími“)
- do deseti pracovních dnů
 - v ostatních věcech
- do deseti pracovních dnů
 - ve vazebních věcech v řízení před krajskými soudy jako soudy prvního stupně, vrchními soudy a před Nejvyšším soudem
- do dvaceti pracovních dnů
 - v ostatních věcech
- výjimky z těchto lhůt se povoluje ze závažných důvodů, zejména s ohledem na rozsáhlost a složitost věci, v jednotlivých věcech předseda soudu

- výjimka z pravidla, že písemné vyhotovení musí obsahovat odůvodnění (zjednodušený rozsudek - § 129/2 TrŘ)
 - státní zástupce a obžalovaný (všichni obžalovaní) se vzdali práva na odvolání
 - státní zástupce a obžalovaný (všichni obžalovaní) prohlásili, že netrvají na písemném vyhotovení rozsudku
 - obžalovaný (každý z obžalovaných) prohlásil, že si nepřeje, ab v jeho prospěch podaly odvolání jiné oprávněné osoby
 - poškozený (všichni poškození) a zúčastněná osoba (všechny zúčastněné osoby) se vzdali práva na odvolání

Doručení rozsudku - § 130 TrŘ

- obžalovanému, státnímu zástupci, zúčastněné osobě a poškozenému, který uplatnil nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, a to i když byli při vyhlášení rozsudku přítomni
- má-li obžalovaný obhájce nebo zákonného zástupce, doručí se i jim
- mají-li zúčastněná osoba nebo poškozený zákonného zástupce, doručí se jen zákonnému zástupci; mají-li zmocněnce, doručí se jen zmocněnci
- mladistvý - OSPOD a PMS - § 67/1 ZSM

- nedoručuje se osobám uvedeným v § 247/2 TrŘ
 - příbuzní v pokolení přímém oprávněni podat odvolání ve prospěch
- rozsudek se doručuje do vlastních rukou
 - v případě obžalovaného je vyloučeno tzv. náhradní doručení (fikce) dle § 64/5 TrŘ – pokud se mám efektivně hájit, musím vědět, co mně je kladeno za vinu
- v řízení proti uprchlému se doručuje obhájci (§ 306/1 TrŘ)
 - pominou-li důvody pro konání tohoto řízení, je třeba odsouzeného poučit o možnosti podat opravný prostředek

Právní moc a vykonatelnost rozsudku - § 139 TrŘ

- právní moc – vlastnost rozhodnutí, která se projevuje v nezměnitelnosti a závaznosti navenek – stabilita a právní jistota
 - formální právní moc (nezměnitelnost)
 - materiální právní moc (závaznost)
- vykonatelnost – vlastnost rozhodnutí, znamenající, že obsah rozhodnutí je třeba splnit, a pokud se tak nestane, může být splnění vynuceno

Trestní příkaz - § 314e a násl. TrŘ

- má povahu odsuzujícího rozsudku, tj. nelze jím zprostit
 - jelikož se nejedná o rozsudek, nevyhlašuje se „Jménem republiky“
- nerozhoduje se v hlavním líčení, ale skutkový stav je spolehlivě prokázán doposud opatřenými důkazy
 - „quod non est in actis, non est in mundo“ - „co není ve spisech, není ve světě“

- trestním příkazem lze uložit
 - trest odnětí svobody do jednoho roku s podmíněným odkladem jeho výkonu
 - domácí vězení do jednoho roku
 - trest obecně prospěšných prací
 - trest zákazu činnosti do pěti let
 - peněžitý trest
 - trest propadnutí věci
 - vyhoštění do pěti let
 - zákaz pobytu do pěti let
 - trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce do pěti let

- trestní příkaz obsahuje
 - označení soudu, který trestní příkaz vydal
 - den a místo vydání trestního příkazu
 - označení obviněného (§ 120/2 TrŘ)
 - výrok o vině (§ 120/3 TrŘ) a uloženém trestu (§ 122/1 TrŘ)
 - výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení (§ 228/1 a § 229/1 TrŘ), jestliže byl nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení řádně uplatněn (§ 43/3 TrŘ)

- poučení o právu podat odpor
 - při podání odporu se ruší trestní příkaz je nezbytné nařídít hlavní líčení – předchozí právní kvalifikací ani druhem a výměrou trestu není soud vázán; podáním odporu tak může být zhoršeno postavení osoby, která jej podává – neplatí tedy zákaz reformace in peius
- trestní příkaz musí být vyhotoven písemně - § 314f TrŘ
- trestní příkaz je vykonatelný okamžikem nabytí právní moci

Usnesení § 134 a násl. TrŘ

- nejčastější forma rozhodnutí, kterou rozhodují nejen soudy, ale i státní zástupce a policejní orgán
- jeho právní úprava není tak rigidní jako u rozsudku, protože se jím rozhoduje velmi rozmanitý okruh otázek
- usnesení musí obsahovat
 - označení orgánu, o jehož rozhodnutí jde
 - nevyhlašuje se „Jménem republiky“
 - uvede se pouze název a sídlo instituce
 - neuvádějí se jména ani funkční označení osob, které se na vydání usnesení podílely

- den a místo rozhodnutí
 - důležité pro běh lhůt, pro přezkoumání toho, zda rozhodoval v daném okamžiku příslušný orgán
- výrok usnesení s uvedením zákonných ustanovení, jichž bylo použito
 - jasný srozumitelný a nesmí vzbuzovat pochybnosti o vůli orgánu, který je vydal
 - uvedení konkrétních hmotněprávních a procesněprávních ustanovení, kterých bylo použito

- odůvodnění
 - rozmanitost usnesení se projevuje pouze v rámcových požadavcích na jejich odůvodnění
- poučení o opravném prostředku (stížnosti) - autoremedura
 - konkrétní poučení se liší podle druhu a stupně orgánu, který je vydal
- usnesení se vyhotovuje písemně (výjimka § 136 TrŘ)

Právní moc a vykonatelnost - § 140 TrŘ

- usnesení je pravomocné a vykonatelné např.
 - jestliže zákon proti němu nepřipouští stížnost
 - jestliže zákon sice proti stížnost němu připouští, avšak stížnost ve lhůtě podána nebyla
- usnesení je vykonatelné, i když dosud nenabylo právní moci, jestliže zákon proti němu sice připouští stížnost, avšak nepřiznává ji odkladný účinek nebo stížnost je nepřípustná
 - např. usnesení o vzetí do vazby - § 74/2 TrŘ

Rozhodnutí svého druhu

- řešení operativních otázek, které vyžadují jednoduchou formu rozhodnutí
- půjde zejména o obžalobu, návrh na potrestání, příkaz k zatčení, příkaz k domovní prohlídce, nařízení k použití operativně pátracích prostředků, k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, atd.
- není přípustný opravný prostředek
 - § 157a TrŘ - žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu a státního zástupce
 - § 203/3 TrŘ - žádost o přezkoumání postupu předsedy senátu

Děkuji za pozornost

Otázky...???

doc. JUDr. Marek Fryšták, Ph.D.

Katedra trestního práva

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Veveří 70, 611 80 Brno

Tel. + 420 549 493 870, Fax. + 420 541 213 162

E-mail: Marek.Frystak@law.muni.cz